

XU HƯỚNG NGHIÊN CỨU DU LỊCH NÔNG NGHIỆP TRONG BỐI CẢNH PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

PHAN THỊ NGÀN* - CAO VĂN TÙNG**

Tóm tắt: Bài viết tổng hợp và phân tích các xu hướng nghiên cứu nổi bật về du lịch nông nghiệp trong giai đoạn 2015-2025, trên Tạp chí Scopus và Web of Science. Thông qua phân tích trắc lượng thư mục, bài viết xác định 5 xu hướng chính: du lịch nông nghiệp và phát triển bền vững; hành vi khách du lịch và trải nghiệm; chuyển đổi số và ứng dụng công nghệ; chuỗi giá trị và mô hình liên kết vùng; du lịch nông nghiệp và phát triển cộng đồng. Các công trình nghiên cứu cho thấy du lịch nông nghiệp có vai trò quan trọng trong phát triển kinh tế nông thôn, bảo tồn sinh thái, tăng thu nhập và nâng cao năng lực cộng đồng. Tuy nhiên, vẫn tồn tại các khoảng trống nghiên cứu như thiếu mô hình tích hợp phù hợp với điều kiện địa phương, hạn chế về chuyển đổi số và sự tham gia chưa đầy đủ của cộng đồng. Từ đó, bài viết đề xuất hướng tiếp cận tích hợp giữa phát triển du lịch, bảo tồn tài nguyên và trao quyền cho cộng đồng phù hợp với mục tiêu phát triển bền vững (SDGs) và chiến lược phát triển du lịch nông nghiệp tại Việt Nam trong giai đoạn tới.

Từ khóa: du lịch nông nghiệp, phát triển bền vững, liên kết vùng, phát triển cộng đồng, OCOP.

Abstract: This article synthesizes and analyzes the prominent research trends in agritourism from 2015 to 2025, based on bibliometric analysis of scholarly publications indexed in Scopus and Web of Science. The study identifies five major research directions: Agritourism and sustainable development; Tourist behavior and experience; Digital transformation and technology adoption; Value chains and regional linkages; and Agritourism and community development. Existing studies affirm the important role of agritourism in promoting rural economic growth, ecological conservation, income enhancement, and community capacity building. However, research gaps remain, including the lack of integrated models adapted to local contexts, limited digital transformation, and insufficient community engagement. Therefore, the article proposes an integrated approach that links tourism development, resource conservation, and community empowerment - aligning with the Sustainable Development Goals (SDGs) and the strategic direction for agritourism development in Vietnam in the coming years.

Keywords: agricultural tourism, sustainable development, regional linkage, community development, OCOP.

1. Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, phát triển du lịch được Đảng và Nhà nước Việt Nam xác định là ngành kinh tế mũi nhọn, có vai trò quan trọng trong chiến lược tăng trưởng kinh tế và hội nhập quốc tế. Trong bức tranh phát triển đó, du lịch nông nghiệp nổi lên như một hướng đi tiềm năng, góp phần mở rộng không gian khai thác du lịch, nâng cao giá trị gia tăng cho ngành Nông nghiệp, bảo tồn đất đai và tạo sinh kế bền vững cho người dân nông thôn. Việt Nam, một quốc gia có truyền thống sản xuất nông

nghiệp lâu đời, sở hữu trên 69% lực lượng lao động ở khu vực nông thôn và gần một nửa làm việc trong ngành nông - lâm - ngư nghiệp đang có nhiều lợi thế để phát triển loại hình du lịch này. Các sản phẩm OCOP, làng nghề truyền thống, hệ sinh thái canh tác, tập quán bản địa... là những “tài sản mềm” đặc sắc góp phần định hình điểm đến và trải nghiệm du lịch nông nghiệp.

Tuy nhiên, thực trạng phát triển du lịch nông nghiệp ở Việt Nam đang đối mặt với nhiều hạn chế rõ rệt: Phần lớn hoạt động mang tính tự phát, quy

mô nhỏ lẻ, chưa chuyên nghiệp. Công tác liên kết giữa ngành Du lịch và Nông nghiệp vẫn chưa hiệu quả, chuỗi giá trị chưa được tối ưu và vẫn thiếu các chính sách phát triển bền vững rõ ràng, nhất là ở các vùng nông thôn còn nhiều tiềm năng khai thác. Ngoài ra, rào cản về nguồn nhân lực, kinh doanh và đầu ra còn hạn chế khiến mô hình dù phát triển nhanh, nhưng chưa thực sự bền vững về kinh tế và xã hội. Bài viết này nhằm tổng hợp và phân tích các xu hướng nghiên cứu tiêu biểu trong lĩnh vực du lịch nông nghiệp từ năm 2015-2025 trên Tạp chí *Scopus* và *Web of Science*. Qua đó, gợi ý lý luận và thực tiễn nhằm định hướng phát triển du lịch nông nghiệp theo hướng bền vững, gắn với lợi thế địa phương và chiến lược phát triển quốc gia.

2. Các xu hướng nghiên cứu du lịch nông nghiệp

Du lịch nông nghiệp và phát triển bền vững

Du lịch nông nghiệp đã trở thành một chủ đề nghiên cứu thu hút sự quan tâm lớn của các nhà khoa học trong bối cảnh phát triển bền vững. Nhiều công trình đã tập trung làm rõ vai trò của du lịch nông nghiệp như một loại hình du lịch hỗ trợ phát triển nông thôn, nâng cao giá trị gia tăng cho ngành Nông nghiệp, bảo tồn đất đai và tạo sinh kế bền vững cho người dân địa phương. Kizos, T., Iosifides, T. đã chỉ ra rằng, du lịch nông nghiệp giúp duy trì cấu trúc xã hội nông thôn và bảo tồn cảnh quan truyền thống; trong khi Barbieri, C. khẳng định du lịch nông nghiệp có thể trở thành chiến lược thay thế dài hạn cho hình thức nông nghiệp truyền thống đang mất dần hiệu quả kinh tế. Trong bối cảnh nông dân đối mặt với áp lực từ biến đổi khí hậu, đô thị hóa, việc chuyển đổi một phần hoặc toàn bộ hoạt động sản xuất sang kết hợp với dịch vụ du lịch được xem là hướng đi tiềm năng, giúp đa dạng hóa nguồn thu và gắn kết cộng đồng. Tương tự, Petroman và cộng sự cũng nhấn mạnh tác động tích cực về mặt kinh tế, xã hội của du lịch nông nghiệp đối với khu vực nông thôn, giúp tạo việc làm và tăng thu nhập. Choo, H., Petrick, J. F. cho thấy mối quan hệ tương hỗ giữa cộng đồng nông thôn và hoạt động du lịch nếu được quản lý phù hợp. Sonnino, R. nhấn mạnh mô hình bảo tồn thông qua sử dụng giúp bảo vệ sinh thái trong canh tác nông nghiệp.

Ở góc độ lý luận, Phillip và cộng sự đề xuất các mô hình du lịch nông nghiệp, từ đó xây dựng khung phát triển bền vững phù hợp với từng điều kiện địa phương. Một hướng tiếp cận quan trọng khác là liên kết giữa nông nghiệp sinh thái và du lịch bền vững, được Renting, H., van der Ploeg, J. D. phân tích thông qua các lợi ích và xung đột giữa hai lĩnh vực

này. Sznajder, M. và cộng sự đã xây dựng một khung lý thuyết tổng hợp cho phát triển du lịch nông nghiệp bền vững, bao gồm các yếu tố như sự tham gia của cộng đồng, đa dạng hóa sản phẩm và bảo tồn sinh thái. Ở bối cảnh Trung và Đông Âu, Kachniewska, M. cho thấy du lịch nông nghiệp có thể hỗ trợ quá trình gìn giữ làng quê và tăng khả năng cạnh tranh của các vùng nông thôn.

Ngoài ra, Tew, C., và Barbieri, C. phân tích các yếu tố then chốt của tính bền vững trong du lịch nông nghiệp tại Mỹ, như mối quan hệ giữa khách du lịch và người dân, khả năng đổi mới sản phẩm, và tiếp cận thị trường. Torres, R., và Momsen, J. cũng đóng góp bằng cách phân tích các mối quan hệ cộng sinh giữa du lịch và nông nghiệp trong phát triển vùng, đồng thời cảnh báo những xung đột lợi ích tiềm tàng cần được điều phối hợp lý. Gần đây nhất, Strojny, J. đã liên kết các mô hình du lịch nông nghiệp với các mục tiêu phát triển bền vững (SDGs) của Liên Hợp quốc, như giảm nghèo, đảm bảo sinh kế bền vững và bảo tồn văn hóa, môi trường.

Hành vi khách du lịch và trải nghiệm trong du lịch nông nghiệp

Hành vi và tâm lý khách du lịch là trọng tâm trong các nghiên cứu gần đây của McGehee, N. G. xây dựng mô hình hệ thống du lịch nông nghiệp từ góc nhìn Max Weber, trong đó nhấn mạnh tính tương tác xã hội. Người nông dân có vai trò không chỉ là người sản xuất mà còn là người kiến tạo sự trải nghiệm du lịch và truyền tải giá trị văn hóa. Choo, H., Petrick, J. F. cho rằng trải nghiệm chân thực, thân thiện và mang tính cá nhân hóa tại các trang trại giúp tăng khả năng quay trở lại và giới thiệu cho người khác của khách du lịch. Flanigan, S. và cộng sự phân loại các nhóm khách du lịch theo mức độ tham gia trải nghiệm và sở thích cá nhân hóa. Các nghiên cứu đều cho rằng yếu tố cá nhân hóa, tính chân thực và tương tác xã hội là chìa khóa nâng cao sự hài lòng và ý định quay lại.

Trong bối cảnh phát triển du lịch nông nghiệp như một mô hình gắn kết giữa nông thôn và thành thị, hành vi du khách và trải nghiệm du lịch đã trở thành trọng tâm nghiên cứu được nhiều học giả quốc tế quan tâm. Nhiều công trình cho thấy rằng động lực chính thúc đẩy khách tham gia loại hình này không chỉ là nghỉ dưỡng mà còn là mong muốn trải nghiệm thực tế đời sống nông nghiệp, tiếp xúc với thiên nhiên và tìm kiếm giá trị đích thực. Theo nghiên cứu của Tew, C., Barbieri, C. các yếu tố như cảm giác gần gũi với nông dân, tham gia vào hoạt

động sản xuất, hay thưởng thức ẩm thực địa phương đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao sự hài lòng của khách du lịch.

Một số nghiên cứu đi sâu vào đặc điểm nhân khẩu học và hành vi tiêu dùng của khách du lịch nông nghiệp. Carpio và cộng sự phân tích rằng, khách tham gia loại hình này thường có trình độ học vấn cao, thu nhập từ trung bình đến khá và có xu hướng tìm kiếm trải nghiệm giáo dục, văn hóa hơn là giải trí thuần túy. Trong khi đó, Flanigan và cộng sự cho rằng sự quay trở lại của khách du lịch phụ thuộc nhiều vào chất lượng dịch vụ, mức độ tương tác với người dân địa phương và khả năng cung cấp trải nghiệm.

Mặt khác, nghiên cứu của Yuan, Y. và cộng sự tại Trung Quốc đã chỉ ra hành vi khách du lịch chịu ảnh hưởng đáng kể bởi yếu tố môi trường (sạch, xanh, yên tĩnh) và mức độ tương tác xã hội trong quá trình trải nghiệm. Burchardt, H., Otte, S. cho thấy du lịch nông nghiệp có khả năng tạo ra “trải nghiệm biến đổi” nơi khách du lịch thay đổi nhận thức về nông nghiệp, môi trường và thực phẩm sạch. Nghiên cứu của Pesonen, J. còn làm rõ vai trò của công nghệ số (như đánh giá trực tuyến, mạng xã hội) trong việc ảnh hưởng đến quyết định lựa chọn điểm đến du lịch nông nghiệp và chia sẻ trải nghiệm sau chuyến đi.

Gần đây, các nghiên cứu có xu hướng kết hợp trải nghiệm du lịch với giá trị cảm xúc và học tập. Thống kê của Lin, Y. và cộng sự chỉ ra sự hài lòng trong du lịch nông nghiệp không chỉ đến từ cảnh quan hay dịch vụ, mà còn từ việc học hỏi kỹ năng nông nghiệp, khám phá văn hóa làng quê và tăng cường nhận thức về nông sản sạch. Đồng thời, Gao, J., Wu, B. nhấn mạnh đến trải nghiệm cảm xúc tích cực như yếu tố trung gian quan trọng trong mối quan hệ giữa hình ảnh điểm đến, sự gắn bó và ý định quay lại.

Chuyển đổi số và công nghệ trong du lịch nông nghiệp

Trong giai đoạn gần đây, các nghiên cứu về chuyển đổi số trong du lịch nông nghiệp tăng mạnh. Barbieri, C., Tew, C. đề cập đến vai trò của thông tin thị trường trong nâng cao năng lực cạnh tranh. Một số nghiên cứu mới hơn tập trung vào việc sử dụng QR code để truy xuất nguồn gốc nông sản, ứng dụng mạng xã hội để quảng bá chương trình du lịch nông nghiệp, sử dụng VR/AR trong mô phỏng canh tác hoặc trải nghiệm tương tác ảo nhằm nâng cao giá trị cảm xúc cho du khách.

Chuyển đổi số đang trở thành xu thế tất yếu trong phát triển du lịch, đặc biệt là trong lĩnh vực du lịch nông nghiệp, nơi có tiềm năng cao nhưng thường bị

giới hạn bởi khoảng cách địa lý, khả năng kết nối thị trường và trình độ quản lý của các chủ thể địa phương. Việc ứng dụng công nghệ số như nền tảng thương mại điện tử, trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn (big data), thực tế ảo (VR), định vị GPS hay hệ sinh thái du lịch thông minh đã góp phần định hình lại cách thức xây dựng sản phẩm, quảng bá điểm đến và nâng cao trải nghiệm khách du lịch trong du lịch nông nghiệp.

Nghiên cứu của Chen, H., Huang, R. nhấn mạnh vai trò của ứng dụng công nghệ thông tin trong việc xây dựng bản đồ số du lịch nông nghiệp, hệ thống đặt dịch vụ trực tuyến và tích hợp thông tin truy xuất nguồn gốc sản phẩm nông nghiệp.

Một hướng tiếp cận hiện đại là kết hợp giữa công nghệ thực tế tăng cường (AR) hoặc thực tế ảo (VR) để tái hiện không gian nông trại hoặc quy trình canh tác cho khách tham quan trực tuyến. Đặc biệt trong thời kỳ hậu COVID-19, mô hình du lịch nông nghiệp số nổi lên như một giải pháp thay thế hoặc hỗ trợ trải nghiệm từ xa, đồng thời giữ gìn bản sắc địa phương và thúc đẩy tiêu thụ nông sản qua phát trực tiếp hoặc video trải nghiệm. Tuy nhiên, nhiều nghiên cứu cũng chỉ ra rằng rào cản chính trong quá trình chuyển đổi số ở du lịch nông nghiệp là năng lực công nghệ thấp của người dân, thiếu vốn đầu tư và khoảng cách số giữa đô thị và nông thôn. Do đó, vai trò của chính quyền địa phương và các tổ chức trung gian (hội nông dân, hợp tác xã, doanh nghiệp khởi nghiệp) trong việc cung cấp hạ tầng, đào tạo kỹ năng số và xây dựng hệ sinh thái hỗ trợ là vô cùng quan trọng.

Chuỗi giá trị và mô hình liên kết vùng trong du lịch nông nghiệp

Trong bối cảnh phát triển nông nghiệp gắn với du lịch, việc xây dựng chuỗi giá trị và mô hình liên kết vùng đang trở thành định hướng chiến lược nhằm tối ưu hóa hiệu quả kinh tế, xã hội và đảm bảo tính bền vững. Du lịch nông nghiệp không chỉ là hoạt động trải nghiệm đơn lẻ, mà còn là sự tích hợp giữa sản xuất nông nghiệp, dịch vụ du lịch, văn hóa bản địa và quản trị cộng đồng, do đó cần có tư duy hệ thống và cách tiếp cận theo chuỗi giá trị mở rộng. Theo nghiên cứu của Sonnino, R và Renting, H. cùng cộng sự, chuỗi giá trị trong du lịch nông nghiệp bao gồm các mắt xích từ sản xuất, chế biến, dịch vụ lưu trú, ẩm thực, tiêu thụ tại chỗ, quảng bá điểm đến, phân phối khách hàng. Khi các khâu trong chuỗi được liên kết chặt chẽ, đặc biệt có sự tham gia của doanh nghiệp, hợp tác xã, tổ chức du lịch và chính quyền địa phương, giúp nâng cao giá trị gia tăng, giảm rủi ro cho nông dân và tạo trải nghiệm đồng bộ cho

khách du lịch. Barbieri, C., Mshenga và Che cùng cộng sự cho thấy việc tích hợp hiệu quả các khâu trong chuỗi giá trị từ sản xuất, chế biến, trải nghiệm đến tiêu dùng giúp gia tăng giá trị sản phẩm nông nghiệp thông qua dịch vụ du lịch. Phillip cùng cộng sự đưa ra phân loại các mức độ tích hợp của nông nghiệp và du lịch từ thấp đến cao (thụ động - chủ động - nhập vai).

Mô hình liên kết vùng trong phát triển du lịch nông nghiệp cũng được nhấn mạnh như một yếu tố tất yếu để phát huy lợi thế so sánh, đặc biệt ở các vùng giáp ranh đô thị đến nông thôn hoặc liên tỉnh. Điều này được chỉ ra trong nghiên cứu của Caroline Ashley, Jonathan Mitchell, liên kết giữa các khu vực sản xuất nông nghiệp (vùng nguyên liệu), các điểm đến du lịch và thị trường tiêu thụ (thành phố lớn, đô thị hóa cao) sẽ tạo ra một hệ sinh thái phát triển có tính lan tỏa. Điển hình như mô hình “vòng tròn liên kết OCOP - du lịch - tiêu dùng” ở Thái Lan, Nhật Bản (OVOP) hay Việt Nam, đã chứng minh được hiệu quả trong gắn kết sản phẩm địa phương với thị trường du lịch và tiêu dùng bền vững. Kết quả này cũng được xác nhận trong nghiên cứu tại các vùng trồng nho Bồ Đào Nha và hệ thống nông nghiệp gắn với du lịch tại Ý. Mô hình liên kết hợp tác xã - doanh nghiệp du lịch - chính quyền địa phương được coi là cấu trúc bền vững thúc đẩy tăng trưởng vùng.

Mặc dù vậy, các nghiên cứu cũng chỉ ra những thách thức như thiếu quy hoạch vùng, chồng chéo chính sách, năng lực tổ chức yếu của các tác nhân địa phương và rào cản trong chia sẻ lợi ích giữa các bên liên quan. Do đó, việc xây dựng các mô hình liên kết vùng hiệu quả đòi hỏi sự tham gia của nhà nước trong vai trò “kiến tạo phát triển”, đồng thời thúc đẩy các hình thức hợp tác công và tư, mạng lưới doanh nghiệp nhỏ và cộng đồng cư dân nông thôn.

Du lịch nông nghiệp và phát triển cộng đồng

Du lịch nông nghiệp đang được xem như một loại hình du lịch quan trọng trong chiến lược phát triển cộng đồng nông thôn theo hướng bền vững và bao trùm. Không chỉ tạo thêm nguồn thu nhập cho nông dân, loại hình này còn đóng vai trò trong việc gìn giữ văn hóa bản địa, nâng cao năng lực cộng đồng và thúc đẩy sự tham gia của người dân vào quá trình phát triển địa phương. Trọng tâm của phát triển du lịch nông nghiệp gắn với cộng đồng là tạo ra mối quan hệ tương hỗ: khách du lịch có được trải nghiệm chân thực và giáo dục về nông nghiệp, trong khi người dân địa phương vừa bảo tồn truyền thống, vừa khai thác giá trị kinh tế từ chính môi trường sống của họ.

Scheyvens, R. và McGehee, G. cùng cộng sự là hai nghiên cứu nền tảng đề cập đến mối quan hệ giữa trao quyền cộng đồng và phát triển du lịch. Du lịch nông nghiệp không chỉ giúp tăng thu nhập mà còn giúp cộng đồng nâng cao năng lực tổ chức, duy trì di sản và xây dựng bản sắc. Các mô hình cộng đồng tham gia kết hợp với du lịch nông nghiệp ngày càng phổ biến ở các nước đang phát triển như Bhutan, Nepal, Việt Nam. Kamrul Hassan cùng cộng sự cho rằng mức độ gắn bó cộng đồng ảnh hưởng trực tiếp đến sự thành công của du lịch nông nghiệp. Một số công trình khác (Naidoo, P., Sharpley, R.; Strzelecka cùng cộng sự) cũng chỉ ra rằng sự tham gia thực chất của người dân là yếu tố then chốt quyết định tính bền vững của các sáng kiến nông nghiệp gắn với du lịch.

Nhiều công trình nghiên cứu đã chỉ ra rằng khi cộng đồng được đặt ở vị trí trung tâm, du lịch nông nghiệp không chỉ cải thiện thu nhập mà còn thúc đẩy lòng tự hào dân tộc, khơi gợi ý thức gìn giữ tài nguyên văn hóa, sinh thái. Các mô hình như nông trại, trại du lịch nông nghiệp, mô hình một xã một sản phẩm (OVOP) của Nhật Bản hay OCOP tại Việt Nam cho thấy sự kết hợp giữa sản phẩm đặc trưng địa phương, lao động cộng đồng và trải nghiệm du lịch tạo ra giá trị tổng hợp lớn hơn.

Tuy nhiên, cũng tồn tại các thách thức: trình độ dân trí, kỹ năng phục vụ khách du lịch, khả năng tiếp cận thị trường và phân phối lợi ích trong cộng đồng chưa đồng đều. Nếu không có cơ chế phân phối minh bạch và sự hỗ trợ của chính quyền, dễ xảy ra hiện tượng thao túng của một nhóm nhỏ hưởng lợi nhiều hơn từ các hoạt động du lịch. Do đó, phát triển du lịch nông nghiệp gắn với cộng đồng cần gắn chặt với quá trình nâng cao năng lực, giáo dục du lịch, đào tạo kỹ năng quản lý cho người dân và xây dựng khung thể chế địa phương phù hợp.

3. Kết luận

Du lịch nông nghiệp là xu hướng tăng trưởng bền vững, đóng vai trò kết nối nông nghiệp với du lịch, văn hóa và môi trường. Việc nghiên cứu xu hướng trong nước và ngoài nước giúp xác định rõ hướng đi, đề xuất chính sách và thiết kế mô hình phù hợp với từng địa phương. Trong giai đoạn 2015-2025, các nghiên cứu về du lịch nông nghiệp trên thế giới và tại Việt Nam đã phát triển mạnh mẽ cả về số lượng công trình và chiều sâu học thuật. Các nghiên cứu này đã cung cấp nền tảng lý luận phong phú và các mô hình ứng dụng thực tiễn đa dạng. Tuy nhiên, cũng tồn tại những khoảng trống học thuật, đặc biệt là thiếu các nghiên cứu tích hợp và địa phương hóa

phù hợp với bối cảnh Việt Nam. Trên cơ sở kế thừa và phân tích các xu hướng tiêu biểu, cần có cách tiếp cận tích hợp giữa phát triển du lịch, bảo tồn sinh thái và trao quyền cộng đồng. Đây là cơ sở quan trọng để xây dựng mô hình phát triển du lịch nông nghiệp phù hợp với chiến lược phát triển bền vững quốc gia và các mục tiêu phát triển bền vững (SDGs) của Liên Hợp Quốc ■

P.T.N - C.V.T

Tài liệu tham khảo

1. Barbieri, C., *An importance-performance analysis of the motivations behind agritourism and other farm enterprise developments in Canada (Phân tích tầm quan trọng - hiệu quả của các động cơ thúc đẩy phát triển du lịch nông trại và các loại hình kinh doanh nông nghiệp khác tại Canada)*, *Journal of Rural and Community Development*, 5(1), 2010, tr.1-20.
2. Choo, H., Jamal, T., *Tourism on organic farms in South Korea: A new form of ecotourism? (Du lịch trên các trang trại hữu cơ ở Hàn Quốc: Một hình thức du lịch sinh thái mới?)*, *Journal of Sustainable Tourism*, 17(4), 2009, tr.431-454.
3. Kizos, T., Iosifides, T., *The contradictions of agrotourism development in Greece: Evidence from three case studies (Những mâu thuẫn trong phát triển du lịch nông trại tại Hy Lạp: Bằng chứng từ ba nghiên cứu điển hình)*, *South European Society and Politics*, 12(1), 2007, tr.59-77.
4. Petroman, I., Petroman, C., Orboi, M. D., Sărăndan, H., Marin, D., *The role of agritourism in the sustainable development of rural areas (Vai trò của du lịch nông trại trong phát triển bền vững khu vực nông thôn)*, *Journal of Environmental Protection and Ecology*, 12(4), 2011, tr.2135-2144.
5. Renting, H., van der Ploeg, J. D., *Reconnecting nature, farming and society: Environmental services as a condition for multifunctionality (Kết nối lại thiên nhiên, nông nghiệp và xã hội: Dịch vụ môi trường như một điều kiện cho tính đa chức năng)*, *Sociologia Ruralis*, 51(4), 2011, tr.258-284.
6. Sonnino, R., *For a 'piece of bread'? Interpreting sustainable development through agritourism in Southern Tuscany (Vì "miếng bánh mì"? Diễn giải phát triển bền vững thông qua du lịch nông trại ở miền Nam Tuscany)*, *Sociologia Ruralis*, 44(3), 2004, tr.285-300.
7. Sznajder, M., Przezborska, L., Scrimgeour, F., *Agritourism (Du lịch nông trại)*, 2009.
8. Phillip, S., Hunter, C., Blackstock, K., *A typology for defining agritourism (Một phân loại điển hình để định nghĩa du lịch nông trại)*, *Tourism Management*, 31(6), 2010, tr.754-758.
9. Kachniewska, M., *Agritourism as an instrument for sustainable development (Du lịch nông trại như một công cụ cho phát triển bền vững)*, *Economic and Regional Studies*, 8(2), 2015, tr.48-59.
10. Strojny, J., *Sustainable agritourism in light of the 2030 Agenda for Sustainable Development (Du lịch nông trại bền vững dưới ánh sáng Chương trình nghị sự 2030 về phát triển bền vững)*, *Sustainability*, 13(10), 2021, tr.5405.
11. McGehee, N. G., *An agritourism systems model: A Weberian perspective (Mô hình hệ thống du lịch nông trại: Một góc nhìn của Weber)*, *Journal of Sustainable Tourism*, 15(2), 2007, tr.111-124.
12. Choo, H., Petrick, J. F., *Social interactions and intentions to revisit for agritourism service encounters (Tương tác xã hội và ý định quay lại trong trải nghiệm dịch vụ du lịch nông trại)*, *Tourism Management*, 40, 2014, tr.372-381.
13. Flanagan, S., Blackstock, K., Hunter, C., *Agritourism from the perspective of providers and visitors: A typology-based study (Du lịch nông trại từ góc nhìn của nhà cung cấp và du khách: Một nghiên cứu dựa trên phân loại)*, *Tourism Management*, 40, 2014, tr.394-405.
14. Gil Arroyo, C., Barbieri, C., Rich, S. R., *Defining agritourism: A comparative study of stakeholders' perceptions in Missouri and North Carolina (Định nghĩa du lịch nông trại: Nghiên cứu so sánh về nhận thức của các bên liên quan tại Missouri và Bắc Carolina)*, *Tourism Management*, 37, 2013, tr.39-47.
15. Kline, C., Cardenas, D. A., Leung, Y. F., *Exploring tourist motivations for visiting agritourism destinations (Khám phá động cơ của du khách khi đến các điểm du lịch nông trại)*, *Journal of Travel Research*, 55(4), 2016, tr.437-449.
16. Carpio, C. E., Wohlgenant, M. K., Boonsaeng, T., *The demand for agritourism in the United States (Nhu cầu du lịch nông trại ở Hoa Kỳ)*, *Journal of Agricultural and Resource Economics*, 33(2), 2008, tr.254-269.
17. Yuan, Y., Zhang, J., Yu, X., *Environmental perception, satisfaction and revisit intention in Chinese agritourism (Nhận thức môi trường, sự hài lòng và ý định quay lại trong du lịch nông trại Trung Quốc)*, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 23(5), 2018, tr. 501-512.
18. Burchardt, H., Otte, S., *Farm tourism as a transformative experience (Du lịch nông trại như một trải nghiệm chuyển hóa)*, *Tourism Planning & Development*, 15(3), 2018, tr.235-253.
19. Pesonen, J., *Information and communications technology and marketing in sustainable rural tourism (Công nghệ thông tin - truyền thông và marketing trong du lịch nông thôn bền vững)*, *Tourism Planning & Development*, 12(1), 2015, tr.61-73.
20. Lin, Y., Wang, Y., Chen, C., *Agritourism experience and tourist satisfaction (Trải nghiệm du lịch nông trại và sự hài lòng của du khách)*, *Sustainability*, 12(2), 2020, tr.423.

Ngày Tòa soạn nhận bài: 28-8-2025; Ngày phân biện, đánh giá, sửa chữa: 18-9-2025; Ngày duyệt bài: 30-9-2025.